

כניסת שבת: 19:26

יציאת השבת: 20:34

לדעת ר"ת: 21:03

אורי וישעי

לרפואת הגאון רבי יעקב חי (יוסף) בן מרגלי בתושח"י

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א
 עורך: אלון ארביב ס"ט הערות ניתן לשגר לת"ד 613 נתניה-050-4136465 או בדוא"ל: alon@shtaygen.co.il

עמרת פז

"זאת חקת התורה" (י"ט, ב) אלמלא מצוות תוכחה היה כל צדיק יושב בשלווה בביתו, עוסק בעבודת-
 השם, והוא לא היה נענש בעוון הדור.

ובני הדור גם הם יכולים היו להצטדק וללמד זכות על עצמם, כי לא היה להם ממאי ללמוד את הטוב ואיש
 לא הזהירם ולא הוכיחם על מעשיהם, כי אז היה עונשם קל בהרבה. עכשיו משנתנה מצוות "הוכח תוכיח
 את עמיתך", הוטלה אחריות כבדה על הצדיק ואין עוד שום תירוץ בפי הבריות.
 זהו שמרמז כאן התרגום: "זאת חוקת התורה אשר צוה לאמור" - חוקה זו אשר ציווה ה לאמר לאחרים,
 להזהירם, להוכיחם וללמדם תורה ומצוות, היא היא "גזירת אוריתא" - הגזירה העיקרית של התורה.
 גזירה היא לדור שאינו שומע את התוכחה, ולצדיקים שלעולם אינם יוצאים כראוי ידי חובתם באמירת
 תוכחה.

לפי שהשטן ואומות-העולם מונין את ישראל, מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה.
 גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה (רש"י).

מדוע שואלות אומות-העולם שאלה זו דוקא על מצוה זו, והלא ישנן עוד כמה וכמה מצוות שאין להם
 טעם? ברם, להלן מביא רש"י בשם ר משה הדרשן טעם על פרה אדומה, שבאה כדי לכפר על חטא
 העגל. לפיכך שואלות אומות-העולם דוקא על טעמה של מצוה זו, כדי להזכיר את חטא העגל ולעורר
 קיטרוג על ישראל. משום-כך אמר כאן השם-יתברך בלשון "חוקה" - שלא לגלות להם את הטעם.
 בשעה שאדם מישראל בא לקיים מצוה, אומר לו היצר-הרע (הוא שטן הוא יצר-הרע): "מה המצוה
 הזאת?" וכי מה משמעות יש למצוה כי תקיימנה? הלא אין זו מצוה כלל ועיקר! ואילו לאחר שכבר קיים
 את המצוה, שוב אומר לו היצר-הרע: "מה טעם יש בה" - מה רב ועמוק הוא טעמה של מצוה זו אשר
 קיימת - כדי להביאו לכלל גאוה ויוהרה.

כן יתן האדם-מישראל אל לבו תמיד ויזכור: "גזירה היא מלפני" - לפני המצוה יאמר לנפשו: גזירה היא!
 מצוה היא מהשם-יתברך וחייב אני לקיימנה - "ואין לך רשות להרהר אחריה" - אחרי המצוה עליו להסיח
 דעתו ממנה ולא ירהר בה, כאילו לא עשה מאומה.

איסור הרהור אחר מצות ה'

בפרה אדומה ובמצוות נוספות שהן בגדר 'חוקה' נאמר; כי אין לנו רשות להרהר אחריהן. מדוע? מסביר זאת הגאון מוילנא: במשנה (שבת י"ב) נאמר: 'ולא יקרא לאור הַנֵּר' ולא ניתן לדבר הסבר. לעומת זאת בבביתא מוסבר: 'לא יקרא לאור הנר, שמא יטה'. מספרת על כך הגמרא: 'אמר רבי ישמעאל בן אלישע אני אקרא ולא אטה פעם אחת קרא ובקש להטות אמר כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים לא יקרא לאור הנר'.

איך ראה רבי ישמעאל בן אלישע את גדולת חכמים? אלא ההסבר הוא; שהוא התכוון שצודקים חכמי המשנה שאמרו סתם: 'ולא יקרא לאור הַנֵּר' בלא שיתנו לכך הסבר. שהרי, בשעה שניתן טעם בבביתא: 'שמא יטה', קל לו לאדם שהוא בטוח בעצמו לבוא ולאמר 'אני אקרא ולא אטה' ולבסוף לבוא לידי מכשול.

ולזה הכונה בנאמר: "'חקים שחקקתי לך אין לך רשות להרהר בהם' (יומא סז): - אסור לבקש עליהם הסבר, שכן אם מבקשים טעם הדבר עלול להביא למכשולים.

כוונות

"ויקחו אליך" (י"ט, ב) לעולם היא נקראת על שמך, פרה שעשה משה במדבר (רש"י).

כתב האר"י הקדוש ז"ל, כי אדם שאינו יודע לכוון את כל כוונות התפילה, יכוון בדעתו שהוא מכוון את כל הכוונות אשר כיוונו אנשי-כנסת-הגדולה.

והרי אמרו חכמינו, שאמר השם-יתברך למושה: "לך אני מגלה טעמי פרה ולאחרים חוקה" - יוצא איפוא שרק משה רבנו ידע את טעמי פרה אדומה, וכאשר באו בני ישראל אחר-כך לעשות פרה-אדומה לא יכלו אלא לומר כי הם מכוונים את הכוונות אשר כיוון משה רבנו.

היינו: "לעולם היא נקראת על שמך" - לעולם יהא הכרח להסתמך עליך ולכוון את הכוונות אשר כיוונת אתה בעשותך את הפרה הראשונה במדבר.

אליך

אמר לו הקב"ה למושה, לך אני מגלה טעמי פרה ולאחרים חוקה (מדרש).

העבירות והחטאים שבידי אדם הם הגורמים לכך שלא יוכל להשיג כראוי את התורה והמצוות, והם הם המחיצות המאפילות על העינים שלא לראות את האור האלוקי, הטומאה היא המהווה את המסך המבדיל, השולל מן האדם את הכושר להשיג עניני-רוח נעלים ונשגבים. "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ - אשפוך רוחי על כל בשר".

מיתת מרים

"ותמת שם מרים ותקבר שם" (כ, א) מלמד שכלו מתי מדבר (מדרש).

מה פשוטם של דברים אלה? ברם, הרי אמרו חכמינו שבימי היות בני-ישראל במדבר היו חופרים להם קברים בכל תשעה-באב ולנים בתוכם, ולמחר היו מהם נשארם מתים ומהם קמים וחוזרים לבתיהם. כך היו נוהגים עד אשר מתו כל אנשי דור המרגלים, אשר נגזר עליהם למות במדבר. יוצא איפוא שבמדבר היתה תמיד הקבורה קודמת למיתה. וכיון שנאמר כאן תחילה "ותמת" ואחר-כך "ותקבר" - הרי מכאן ראייה שכבר כלו מתי מדבר ולא היו עוד מקדימים קבורה למיתה.

הליכות מלכי

צירוף לחם קפוא ללחם משנה

פעמים שיש לאדם ספק באשר לצירוף לחם לחלה אשר נמצאת בידו, חלה נוספת מן המקפיא, שהיא עדיין קפואה ואינה ראוייה למאכל, והשאלה הנשאלת אם נכון לעשות כן, או שאין חלה כזו מצטרפת ללחם משנה?

הנה הגמרא במסכת שבת (ק"ז:), אמר רבי אבא, חייב אדם לבצוע על שתי ככרות בשבת, שנאמר (אודות המן שהיה יורד במדבר), ולקטו לחם משנה. דהיינו שתי לחמים. אמר רב אשי, ראיתי את רב כהנא, שהיה לוקח בידיו בשעת הברכה שתי ככרות, אבל לא היה בוצע (חותך) את שתי הככרות, אלא רק אחד מהם. וטעמו, שהרי כתוב "ולקטו לחם משנה", כלומר שרק אחזו בידיהם לחם משנה, אבל לא היו בוצעים בתחילה אלא כיכר אחד מאחר ואין חיוב לבצוע משתי החלות בסעודת השבת, ולא נאמרה מצות לחם משנה אלא בשעת הברכה, אבל לבצוע אין חיוב אלא מחלה אחת. וכמו שכתב כן הרשב"א בשם רבנו האי גאון, ועוד מרבותינו הראשונים. ומעתה נראה שכיון שאין חיוב לבצוע משתי החלות, אם כן מותר לברך על שתי חלות אף שאחת אינה ראויה עדיין למאכל.

ואף שאין החלה ראויה עדיין למאכל בשעה שהיא קפואה, מכל מקום כתב מרן רבנו עובדיה יוסף שליט"א, שהואיל והיא עתידה לאחר זמן להיות ראויה למאכל, לאחר שהיא תפשיר, ואין צורך בשום פעולה על מנת להביאה למצב שתהיה ראויה למאכל, ראויה היא גם כעת למצוות לחם משנה. וראיה לדבר ממה שכתב הגאון רבנו עקיבא איגר, לגבי חלה שנאסרה באכילה מכיון שאפו אותה ביום טוב הסמוך ליום השבת (אף שאסור להכין מיום טוב לשבת, ואם עבר והכין מיום טוב לשבת, נאסר אותו הדבר באכילה). מכל מקום מותר לצרפה ללחם משנה, מכיון שאין האיסור באכילת חלה זו אלא מדרבנן, ולאחר זמן היא מותרת באכילה, ועל כן לענין מצות לחם משנה יש להקל לצרפה לחלה השנייה. ואם כן הוא הדין גם כן לענין חלה קפואה, שאף שיש מניעה לאכלה לפי שעה, מכל מקום מכיון שאחר זמן היא ראויה למאכל, יש לצרפה ללחם משנה במקום שאין שם חלה אחרת.

ולהלכה, מותר לצרף חלה קפואה ללחם משנה, והמחמיר לבקש משכנו חלה אחרת שהיא ראויה כבר למאכל, תבא עליו ברכה.

ד"ת לרפואת הגאון הגדול
הרב יעקב חי (יוסף) בן מרגלית

וכן לרפואת ר' דניאל בן יולנדה בתור שאר חולי עמך בית ישראל, אכ"ר

קומי אורי- סיפור לשבת

מסופר על הגה"ק רבי נחום מצ'רנוביל כי באחד ממסעותיו הגיע לעיירה כלשהיא, וכשפגש את היהודי הראשון שנקלע לדרכו שאלו היכן מצוי ביתו של השוחט של העיירה. היהודי הנשאל היה לא אחר מאשר השוחט בעצמו, אולם הוא התבייש מאוד לחשוף את זהותו, היות והיה בדרכו חזרה מעבודתו - שכידוע אינה מהנקיות ביותר, בעוד ניכר היה על האורח כי אדם חשוב הוא. לכן, הדריך השוחט את רבי נחום אל עבר ביתו תוך שהוא מראה לו דרך ארוכה יותר מהרגיל. משהחל רבי נחום לצעוד, רץ הלה לביתו בדרך קצרה והחליף בזריזות את בגדיו לכבוד האדם החשוב שעומד להגיע לביתו. משהגיע רבי נחום לביתו של השוחט, התקבל בכבוד רב והוצעה לפניו סעודה דשנה. רבי נחום קרא לשוחט לחדר צדדי, ולאחר שהזדהה בפניו, התנצל, ואמר כי דרכו היא בכל מקום שאליו הוא מגיע - לבדוק את סכין השחיטה של השוחט המקומי, היות ובנושא זה ישנם תקלות רבות, שכן על הסכין להיות חלקה לגמרי ללא שום פגם ולו הקטן ביותר לכן הוא מבקש לבדוק את הסכין לאחר תפילתו. השוחט הסכים כמובן לבקשתו של הצדיק, רץ למטבח וסיפר לאשתו בהתרגשות על הזכות הגדולה שנפלה להם לארח את הצדיק בביתם.

השוחט בהתרגשות סיפר לאשתו על בקשתו של הצדיק לבדוק את סכין השחיטה, וביקש ממנה להביא את הסכין. האשה רצה לחדר הסמוך והביאה את הסכין יחד עם אבן ההשחזה.

השוחט אמר לאשתו כי אין צורך באבן היות ורק באותו בוקר ערך החלקה והשחזה יסודיים לסכין. אך האשה התעקשה - "כדאי וראוי כי לפני שהצדיק יבדוק את הסכין תעבור שוב על הסכין ותוודא כי אכן אין שום תקלה, וכך תמנע מעצמך אפשרות של בזיון". השוחט הסכים, הוא הוציא את הסכין מהנרתיק, הרים את האבן ביד השנייה, ורגע לפני שהתחיל במלאכה, שקע בהרהורים. לאחר כמה רגעים ננער, ואמר לאשתו כי הוא לא ישחזי את הסכין כעת: "אם היה בא יהודי ובידו תרנגולת על מנת שאשחוט לו אותה, לא הייתי בודק שוב את הסכין, אלא הייתי סומך על הבדיקה שבדקתי קודם לכן. נמצא אם כן שהסכין בעיני טובה מספיק בעבור ה' יתברך. אם הסכין היא טובה וראויה לה' יתברך אזי לא ייתכן כי בשביל הצדיק אשחזי אותה שוב, ונמצא כי אני עושה שקר בנפשי". האשה הסכימה לדבריו, ובמתח המתנינו לסיום תפילתו של הצדיק.

משסיים הצדיק את תפילתו, נכנס למטבח וקיבל בתודה את סכין השחיטה לידי. הרבי הוציא את הסכין מהנרתיק בזהירות, עצם את עיניו - ובאופן מפתיע הכניס את הסכין בחזרה לנרתיק בלי להביט בה כלל. "אם הסכין ראויה היא לה' יתברך, גם בעבורי היא מספקת, ואין לי צורך לבדוק אותה שוב" אמר הרבי לשוחט המופתע.

ד"ת לע"נ הגה"צ רבי שמעון גבאי בן רחל, הגה"ק רבי נסים פרץ בן סוליקה זצ"ל
לע"נ ר' מרדכי ניזרי בן סוליקה ז"ל
נתרם על ידי המשפחה